

PROTOKÓŁ Z KIOTO

DO RAMOWEJ KONWENCJI NARODÓW ZJEDNOCZONYCH W SPRAWIE ZMIAN KLIMATU

Strony niniejszego Protokółu,

Bedac Stronami ramowej Konwencji Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu, zwanej dalej "Konwencja",

Dazac do podstawowego celu Konwencji określonego w jej artykule 2,

Powolujac sie na postanowienia Konwencji,

Kierujac sie artykułem 3 Konwencji,

Zgodnie z Mandatem Berlińskim przyjętym decyzja 1/CP.1 Konferencji Stron Konwencji na jej pierwszej sesji,

uzgodniły co następuje:

Artykuł 1

Dla celów niniejszego Protokółu stosują się definicje zawarte w artykule 1 Konwencji. Ponadto:

1. "Konferencja Stron" oznacza Konferencje Stron Konwencji.
2. "Konwencja" oznacza ramowa Konwencje Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu, przyjęta w Nowym Jorku 9 maja 1992 r.
3. "Mieży rządowy Zespół do spraw Zmian Klimatu" oznacza Mieży rządowy Zespół do spraw Zmian Klimatu ustanowiony wspólnie przez Światową Organizację Meteorologiczną i Program Środowiska Narodów Zjednoczonych.
4. "Protokół Montrealski" oznacza Protokół Montrealski w sprawie substancji zubożających warstwę ozonową, przyjęty w Montrealu 16 września 1987 r., poprawiony i uzupełniony.
5. "Strony obecne i głosujące" oznacza Strony obecne i oddające głos za lub przeciw.
6. "Strona" oznacza, o ile nie jest inaczej zdefiniowana, Stronę niniejszego Protokółu.
7. "Strona wymieniona w Załączniku I" oznacza Stronę wymienioną w Załączniku I do Konwencji, ewentualnie poprawionym, lub Stronę, która zgłosiła notyfikację zgodnie z artykułem 4, ustęp 2(g) Konwencji.

Artykuł 2

1. Każda Strona wymieniona w Załączniku I realizując swoje zobowiązania do ilościowo określonego ograniczenia i redukcji emisji zgodnie z artykułem 3, w celu promowania zrównowalonego rozwoju będzie:
  - a. Wdrażać i/lub dalej opracowywać kierunki działań i środki właściwe dla warunków krajowych, takie jak:
    - i. Zwiększenie wydajności energetycznej w odpowiednich sektorach gospodarki narodowej;
    - ii. Ochrona i podniesienie efektywności pochłaniaczy i zbiorników gazów cieplarnianych nie objętych kontrolą przez Protokół Montrealski, biorąc pod uwagę swoje zobowiązania w ramach odnosnych porozumień międzynarodowych w zakresie ochrony środowiska; promowanie zrównowalonej gospodarki leśnej, zalesiania i odnowień;
    - iii. Promowanie zrównowoczonych form rolnictwa w aspekcie ochrony klimatu;
    - iv. Badania, promowanie i rozwój oraz zwiększenie wykorzystania nowych i

- odnawialnych form energii, technologii pochłaniania dwutlenku węgla oraz zaawansowanych i innowacyjnych technologii przyjaznych dla środowiska;
- v. Stopniowe zmniejszanie lub eliminacja niedoskonałości rynkowych, bodźców fiskalnych, zwolnień z podatku i cła oraz dotacji, które są sprzeczne z celem Konwencji, we wszystkich sektorach emitujących gazy cieplarniane oraz stosowanie instrumentów rynkowych;
  - vi. Zachęcanie do właściwych reform w odpowiednich sektorach mających na celu promowanie kierunków działań i środków ograniczających lub redukujących emisje gazów cieplarnianych nie objętych kontrolą Protokołu Montrealskiego;
  - vii. Działania na rzecz ograniczenia i/lub redukcji emisji gazów cieplarnianych nie objętych kontrolą Protokołu Montrealskiego w sektorze transportu;
  - viii. Ograniczenie lub redukcja emisji metanu poprzez jego odzyskiwanie i wykorzystywanie w gospodarce odpadami oraz w produkcji, transporcie i dystrybucji energii;
- b. Współpracować w innych Stronami wymienionymi w Załączniku I w celu zwiększenia indywidualnej i połączonej efektywności ich kierunków działań i środków przyjętych zgodnie z niniejszym Artykułem, w oparciu o artykuł 4, ustęp 2(e)(i) Konwencji. W tym celu, Strony te podejmą kroki w celu dzielenia się doświadczeniem i wymiany informacji o kierunkach działań i środkach, w tym opracują sposoby poprawy ich porównywalności, przejrzystości i efektywności. Konferencja Stron służąc jako spotkanie Stron Protokołu na swojej pierwszej sesji lub później jak tylko to będzie praktycznie możliwe, rozważy sposoby ułatwienia takiej współpracy, przy uwzględnieniu wszystkich odpowiednich informacji.
2. Strony wymienione w Załączniku I będą dążyć do ograniczenia lub redukcji emisji gazów cieplarnianych nie objętych kontrolą Protokołu Montrealskiego z lotniczego i morską bunkra paliw, poprzez współpracę w ramach Międzynarodowej Organizacji Lotnictwa Cywilnego i Międzynarodowej Organizacji Morskiej.
  3. Strony wymienione w Załączniku I będą dążyć do wdrażania kierunków działań i środków w ramach niniejszego artykułu w taki sposób, by zminimalizować szkodliwe skutki, w tym konsekwencje zmian klimatu, wpływ na handel międzynarodowy, skutki społeczne, ekologiczne i ekonomiczne dla innych Stron, zwłaszcza dla Stron - krajów rozwijających się, a w szczególności określonych w ustępach 8 i 9 artykułu 4 Konwencji, przy uwzględnieniu artykułu 3 Konwencji. Konferencja Stron służąc jako spotkanie Stron Protokołu może podjąć dalsze stosowne działania, dla promowania wdrożenia postanowień niniejszego ustępu.
  4. Jeśli Konferencja Stron służąc jako spotkanie Stron Protokołu zdecyduje, że byłoby korzystne skoordynowanie kierunków działań i środków wymienionych w ustępie 1(a) powyżej, przy uwzględnieniu różnych warunków krajowych i potencjalnych skutków, to rozważy ona sposoby i warunki opracowania koordynacji takich kierunków działań i środków.

Artykuł 3

1. Strony wymienione w Załączniku I, indywidualnie lub wspólnie, zapewniają, że ich zagregowane antropogeniczne emisje gazów cieplarnianych wymienionych w Załączniku A wyrażone w równoważniku dwutlenku węgla, nie przekroczy przyznanych ilości, obliczonych zgodnie z ich ilościowymi zobowiązaniami do ograniczenia i redukcji zapisanymi w Załączniku B i zgodnie z postanowieniami niniejszego artykułu, w celu zredukowania całkowitych emisji tych gazów o przynajmniej 5 procent poniżej poziomu 1990 roku w okresie zobowiązań od 2008 roku do 2012 roku.
2. Każda Strona wymieniona w Załączniku I do 2005 roku uczyni możliwym do udowodnienia postęp w wypełnianiu zobowiązań wynikających z niniejszego Protokołu.
3. Zmiany netto w emisjach gazów cieplarnianych ze źródeł i usuwania przez pochłaniacze wynikające z bezpośrednio spowodowanych przez człowieka zmian użytkowania ziemi i działalności w lesnictwie, ograniczonych do zalesiania, ponownego zalesiania i wylesiania od 1990 roku, mierzone jako możliwe do sprawdzenia zmiany zasobów pierwiastka węgla w każdym okresie zobowiązań będą wykorzystane do wypełnienia zobowiązań wynikających z niniejszego artykułu dla każdej strony wymienionej w Załączniku I. O emisjach gazów cieplarnianych ze źródeł i usuwaniu przez pochłaniacze

- towarzyszających tym działalnościom będą składane raporty w sposób przejrzysty i umożliwiający weryfikację. Będą one przeglądane zgodnie z artykułami 7 i 8.
4. Przed pierwszą sesją Konferencji Stron służącej jako spotkanie Stron niniejszego Protokołu, każda Strona wymieniona w Załączniku I dostarczy dane do rozpatrzenia przez pomocniczy organ do spraw doradztwa naukowego i technicznego w celu ustalenia poziomu zawartości pierwiastka węgla w 1990 roku i umożliwiającego oszacowanie zmian jego zawartości w następnych latach. Konferencja Stron działająca jako spotkanie Stron niniejszego Protokołu na swojej pierwszej sesji, lub jak najszybciej będzie to możliwe później, podejmie decyzje dotyczące sposobów, zasad i wytycznych tego, jak i które dodatkowe działania spowodowane przez człowieka, związane ze zmianami emisji gazów cieplarnianych i pochłaniania przez gleby rolnicze, zmiany użytkowania ziemi i lesnictwo będą dodane lub odjęte od przyznanej ilości dla Stron wymienionych w Załączniku I, przy uwzględnieniu stopnia niepewności, przejrzystości raportów, możliwości weryfikacji, prac metodologicznych Międzyrządowego Zespołu do spraw Zmian Klimatu, wskazówek pomocniczego organu do spraw doradztwa naukowego i technicznego zgodnie z artykułem 5 i decyzjami Konferencji Stron. Decyzja ta będzie mieć zastosowanie do drugiego i następnych okresów zobowiązań. Strona może stosować decyzje o dodatkowych działaniach spowodowanych przez człowieka do swojego pierwszego okresu zobowiązań, pod warunkiem, że działania te miały miejsce po 1990 roku.
  5. Strony wymienione w Załączniku I, podlegające procesowi przejścia do gospodarki rynkowej, których rok lub okres bazowy został określony zgodnie z decyzją 9/CP.2 Konferencji Stron na jej drugiej sesji, będą stosować ten rok lub okres bazowy dla realizacji swoich zobowiązań wynikających z niniejszego artykułu. Każda inna Strona wymieniona w Załączniku I podlegająca procesowi przejścia do gospodarki rynkowej, która jeszcze nie przedstawiła pierwszego raportu krajowego zgodnie z artykułem 12 Konwencji, może również zawiadomić Konferencję Stron działającą jako spotkanie Stron Protokołu, że zamierza stosować historyczny rok lub okres bazowy inny niż 1990, w celu realizacji swoich zobowiązań określonych w niniejszym artykule. Konferencja Stron, służąc jako spotkanie Stron niniejszego Protokołu zadecyduje w sprawie akceptacji tego zawiadomienia.
  6. Uwzględniając artykuł 4, ustęp 6 Konwencji, Konferencja Stron działająca jako spotkanie Stron Protokołu zezwoli na pewien stopień elastyczności w wypełnianiu zobowiązań wynikających z protokołu, innych niż wynikające z niniejszego artykułu, stronom wymienionym w Załączniku I, podlegającym procesowi przejścia do gospodarki rynkowej.
  7. W pierwszym okresie ilościowych zobowiązań do ograniczenia i redukcji emisji, od 2008 do 2012 roku, ilość przyznana każdej Stronie wymienionej w Załączniku I będzie równa przypisanemu jej w Załączniku B procentowi jej zagregowanych antropogenicznych emisji gazów cieplarnianych wymienionych w Załączniku A wyrażonych w równoważniku dwutlenku węgla w 1990 roku lub w roku lub okresie bazowym, określonych zgodnie z ustępem 5 powyżej, pomnożonych przez pięć. Strony wymienione w Załączniku I, dla których zmiana użytkowania ziemi i lesnictwo stanowiły źródło netto emisji gazów cieplarnianych w 1990 roku, w celu obliczenia przyznanej ilości włączają do swoich emisji z 1990 roku, albo z roku lub okresu bazowego, zagregowane antropogeniczne emisje gazów cieplarnianych wymienionych w Załączniku A wyrażone w równoważniku dwutlenku węgla po odjęciu wielkości absorbowanej przez pochłaniacze w 1990 roku wynikającej ze zmian użytkowania ziemi.
  8. Każda Strona wymieniona w Załączniku I, w celu obliczeń o których mowa w ustępie 7, może wykorzystać rok 1995 jako rok bazowy dla fluorowęglowodorów, perfluorowęglowców i sześciofluorku siarki.
  9. Zobowiązania na kolejne okresy dla Stron wymienionych w Załączniku I będą ustanowione w poprawkach do Załącznika B do Protokołu, które będą przyjęte zgodnie z postanowieniami artykułu 21, ustęp 7. Konferencja Stron służąc jako spotkanie Stron Protokołu rozpocznie rozpatrywanie tych zobowiązań przynajmniej 7 lat przed końcem pierwszego okresu zobowiązań wymienionego w ustępie 7.
  10. Jednostki redukcji emisji, lub część przyznanej ilości, które Strona nabeździe od innej Strony zgodnie z postanowieniami artykułu 6 i artykułu 17 zostaną dodane do przyznanej ilości tej Strony.
  11. Jednostki redukcji emisji lub część przyznanej ilości, które Strona przekazuje innej Stronie zgodnie z postanowieniami artykułu 6 i artykułu 17 zostaną odjęte od przyznanej ilości tej Strony.
  12. Poswiadczone redukcje emisji, które Strona nabeździe od innej Strony zgodnie z

postanowieniami artykułu 12 zostaną dodane do przyznanej ilości tej Strony.

13. Jeśli emisje Strony, wymienionej w Załączniku I, podczas okresu zobowiązań są mniejsze niż ilość przyznana zgodnie z postanowieniami niniejszego artykułu, to różnica ta, na zadanie Strony, zostanie dodana do przyznanej ilości dla tej Strony na następny okres zobowiązań.
14. Każda Strona wymieniona w Załączniku I będzie dążyć do realizacji zobowiązań wymienionych w ustępie 1 w taki sposób, aby zminimalizować szkodliwe społeczne, ekologiczne i gospodarcze oddziaływanie na Strony - kraje rozwijające się, a w szczególności na kraje określone w ustępach 8 i 9 artykułu 4 Konwencji. Zgodnie z odpowiednimi decyzjami Konferencji Stron dotyczącymi realizacji tych ustępów, Konferencja Stron, służąc jako spotkanie stron Protokołu, na pierwszej sesji rozważa, jakie działania są konieczne dla zminimalizowania szkodliwych skutków zmian klimatu i środków zapobiegawczych na Strony, o których mowa w tych ustępach. Rozważone powinny być między innymi: ustanowienie finansowania, ubezpieczeń i transfer technologii.

Artykuł 4

1. Stronom wymienionym w Załączniku I, które uzgodniły, że wspólnie wypełniają swoje zobowiązania określone w artykule 3, zobowiązania te zostaną uznane za wypełnione, pod warunkiem, że ich całkowite połączone zagregowane antropogeniczne emisje gazów cieplarnianych wymienionych w Załączniku A wyrażone w równoważniku dwutlenku węgla nie przekrocza przyznanych im ilości obliczonych zgodnie z ich ilościowymi zobowiązaniami do ograniczenia i redukcji emisji zapisanymi w Załączniku B i zgodnie z postanowieniami Artykułu 3. Poziomy emisji przyznane każdej ze Stron porozumienia będą ustalone w tym porozumieniu.
2. Strony takiego porozumienia zawiadomią sekretariat o warunkach porozumienia w dniu złożenia dokumentów ratyfikacji, akceptacji, zatwierdzenia lub przystąpienia. Sekretariat z kolei poinformuje Strony i sygnatariuszy Konwencji o warunkach porozumienia.
3. Porozumienie pozostanie w mocy w czasie okresu zobowiązań wyszczególnionego w artykule 3, ustępie 7.
4. Jeśli Strony działając wspólnie, czynią to w ramach i razem z regionalną organizacją integracji gospodarczej, jakkolwiek zmiana składu organizacji po przyjęciu Protokołu nie wpłynie na istniejące zobowiązania wynikające z Protokołu. Zmiana składu organizacji będzie stosować się tylko dla celów tych zobowiązań w ramach artykułu 3, które będą przyjęte po tej zmianie.
5. W przypadku nie osiągnięcia przez Strony porozumienia ich całkowitego połączonego poziomu redukcji emisji, każda Strona porozumienia będzie odpowiedzialna za własny poziom emisji ustalony w porozumieniu.
6. Jeśli Strony działające wspólnie czynią to w ramach i wspólnie z regionalną organizacją integracji gospodarczej, która sama jest Stroną Protokołu, każde państwo członkowskie regionalnej organizacji integracji gospodarczej indywidualnie i wspólnie z regionalną organizacją integracji gospodarczej działając zgodnie z artykułem 24, będzie odpowiedzialne, w przypadku nie osiągnięcia całkowitego połączonego poziomu redukcji emisji, za swój poziom emisji opisany w zawiadomieniu zgodnie z niniejszym artykułem.

Artykuł 5

1. Każda Strona wymieniona w Załączniku I, nie później niż rok przed początkiem pierwszego okresu zobowiązań, stworzy krajowy system szacowania antropogenicznych emisji według źródeł i usuwania przez pochłaniacze wszystkich gazów cieplarnianych nie objętych kontrolą Protokołu Montrealskiego. Konferencja Stron, służąc jako spotkanie Stron, zadecyduje o wytycznych dla systemów krajowych, które obejmą metodyki wyszczególnione w ustępie 2.
2. Metodyki szacowania antropogenicznych emisji według źródeł i usuwania przez pochłaniacze wszystkich gazów cieplarnianych nie objętych kontrolą Protokołu Montrealskiego będą metodami przyjętymi przez Międzyrządowy Zespół do spraw Zmian Klimatu i uzgodnionymi przez Konferencję Stron na trzeciej sesji. Tam, gdzie metody te nie są stosowane, należy zastosować odpowiednie poprawki zgodnie z metodami uzgodnionymi przez Konferencję Stron, służąc jako spotkanie stron

Protokołu na jego pierwszej sesji. Na podstawie pracy, między innymi Międzyrządowego Zespołu do spraw Zmian Klimatu i zaleceń pomocniczego organu do spraw doradztwa naukowego i technicznego, Konferencja Stron, służąc jako spotkanie Stron Protokołu, będzie regularnie przeglądać i korygować metody i poprawki, biorąc pod uwagę każdą odpowiednią decyzję Konferencji Stron. Każda korekta metod lub poprawek będzie wykorzystana do celów określenia wypełniania zobowiązań wynikających z artykułu 3 tylko w odniesieniu do okresu zobowiązań przyjętego po tej korekcie.

3. Do obliczenia ekwiwalentu dwutlenku węgla antropogenicznych emisji według źródeł i usuwania przez pochłaniacze gazów cieplarnianych nie objętych kontrolą Protokołu Montrealskiego wymienionych w Załączniku A stosuje się współczynniki ocieplenia globalnego zaakceptowane przez Międzyrządowy Zespół do spraw Zmian Klimatu i uzgodnione przez Konferencję Stron na jej trzeciej sesji. W oparciu o prace, między innymi, Międzyrządowego Zespołu do spraw Zmian Klimatu i zalecenia pomocniczego organu do spraw doradztwa naukowego i technicznego, Konferencja Stron służąc jako spotkanie Stron Protokołu regularnie będzie przeglądać i, w razie potrzeby, zmieniać współczynniki ocieplenia globalnego każdego z tych gazów cieplarnianych, w pełni uwzględniając wszystkie związane decyzje Konferencji Stron. Zmiana współczynników ocieplenia globalnego będzie stosować się tylko do zobowiązań wynikających z artykułu 3 w odniesieniu do okresu zobowiązań przyjętego po tej zmianie.

Artykuł 6

1. W celu realizacji zobowiązań wynikających z artykułu 3, każda Strona wymieniona w Załączniku I może przekazać innej Stronie z Załącznika I lub nabyć od niej jednostki redukcji emisji powstałe w wyniku projektów mających na celu redukcję emisji gazów cieplarnianych ze źródeł oraz zwiększanie ich usuwania przez pochłaniacze w jakimkolwiek sektorze gospodarki, pod warunkiem, że:
  - a. Każdy projekt otrzymał zgodę zainteresowanych Stron;
  - b. Każdy projekt daje dodatkową redukcję emisji przez źródła lub dodatkowo zwiększa usuwanie przez pochłaniacze, w stosunku do tego, co wydarzyłoby się bez jego realizacji.
  - c. Strona nie nabywa jednostek redukcji emisji, jeśli nie wypełnia swoich zobowiązań określonych w artykułach 5 i 7; i
  - d. Nabycie jednostek redukcji emisji będzie dodatkowe w stosunku do działań krajowych dla celów wypełnienia zobowiązań zawartych w artykule 3.
2. Konferencja Stron służąc jako spotkanie Stron Protokołu, na swojej pierwszej sesji lub później jak to najszybciej będzie możliwe, może dalej opracować wytyczne dla wdrożenia niniejszego artykułu, w tym dla weryfikacji i sprawozdawczości.
3. Każda Strona wymieniona w Załączniku I może upoważnić podmioty prawne do udziału, na jej odpowiedzialność, w działaniach prowadzących do wytworzenia, transferu lub nabycia jednostek redukcji emisji w ramach niniejszego artykułu.
4. Jeśli zakwestionowane zostanie wdrażanie przez Stronę wymienioną w Załączniku I wymagań o których mowa w niniejszym ustępie, zgodnie z odpowiednimi postanowieniami artykułu 8, transfer i nabycie jednostek redukcji emisji może być kontynuowane po zakwestionowaniu, pod warunkiem, że jednostki te nie będą wykorzystane przez Stronę do wypełnienia zobowiązań wynikających z artykułu 3 aż do kwestii wypełniania zobowiązań zostanie rozstrzygnięta.

Artykuł 7

1. Każda Strona wymieniona w Załączniku I do swoich corocznych inwentaryzacji antropogenicznych emisji przez źródła i usuwania przez pochłaniacze gazów cieplarnianych, nie objętych kontrolą Protokołu Montrealskiego, przedstawianych zgodnie z odpowiednimi decyzjami Konferencji Stron, włączy niezbędne dodatkowe informacje dla celów zapewnienia zgodności z artykułem 3, które zostaną określone zgodnie z ustępem 4 poniżej.
2. Każda Strona wymieniona w Załączniku I włączy do swojego raportu krajowego, przedstawianego zgodnie z artykułem 12 Konwencji, dodatkowe informacje konieczne do wykazania wypełniania zobowiązań wynikających z Protokołu, które zostaną określone zgodnie z ustępem 4 poniżej.
3. Każda strona wymieniona w Załączniku I przedstawi corocznie informacje wymagane

zgodnie z powyższym ustępem 1, rozpoczynając od pierwszej inwentaryzacji wymaganej przez Konwencję dla pierwszego roku okresu zobowiązań po wejściu Protokołu w życie. Każda z tych Stron przedstawi informacje wymagane zgodnie z powyższym ustępem 2 jako część pierwszego raportu krajowego wymaganego przez Konwencję po wejściu w życie Protokołu dla tej Strony i po przyjęciu wytycznych, zgodnie z ustępem 4. Częstotliwość kolejnego przedstawiania informacji wymaganych zgodnie z niniejszym artykułem Konferencja Stron służąc jako spotkanie Stron Protokołu, przy uwzględnieniu harmonogramu przedstawiania raportów krajowych określonego przez Konferencję Stron.

4. Konferencja Stron służąc jako spotkanie Stron Protokołu przyjmie na pierwszej sesji, i będzie przeglądać okresowo później, wytyczne do przygotowania informacji wymaganych zgodnie z niniejszym artykułem, uwzględniając wytyczne do przygotowania raportów krajowych Stron, wymienionych w Załączniku I, przyjętych przez Konferencję Stron. Konferencja Stron służąc jako spotkanie Stron Protokołu, zadecyduje również, przed pierwszym okresem zobowiązań, o sposobach rozliczania przyznaných ilości.

Artykuł 8

1. Informacje przekazane przez Strony, wymienione w Załączniku I, zgodnie z artykułem 7, będą przeglądane przez zespoły ekspertów, zgodnie z decyzją Konferencji Stron i zgodnie z wytycznymi przyjętymi w tym celu przez Konferencję Stron służącą jako spotkanie Stron Protokołu w ramach poniższego ustępu 4. Informacje dostarczone zgodnie z wymaganiami ustępu 1 artykułu 7 przez Strony wymienione w Załączniku I będą przejrane jako część rocznej kompilacji i rozliczania inwentaryzacji emisji i przyznaných ilości. Dodatkowo, informacje przedstawione przez Strony, wymienione w Załączniku I, zgodnie z wymaganiami ustępu 2 artykułu 7 będą przeglądane jako część przeglądu raportów krajowych.
2. Przeglądowe zespoły ekspertów będą koordynowane przez sekretariat i będą wybrane spośród ekspertów nominowanych przez Strony Konwencji i, gdzie właściwe, przez organizacje międzyrządowe, zgodnie z wytycznymi Konferencji Stron w tym zakresie.
3. Proces przeglądu powinien stanowić dokładną i kompleksową ocenę techniczną wszystkich aspektów wdrażania Protokołu przez Stronę. Przeglądowe zespoły ekspertów przygotowują raport dla Konferencji Stron służącej jako spotkanie Stron Protokołu, oceniający realizację zobowiązań Strony i identyfikujący potencjalne problemy w wypełnianiu zobowiązań oraz czynniki na nie wpływające. Raporty te będą rozslane przez sekretariat wszystkim Stronom Konwencji. Sekretariat sporządzi listę problemów, związanych z realizacją, wskazanych w raportach dla dalszego rozpatrzenia przez Konferencję Stron służącą jako spotkanie Stron Protokołu.
4. Konferencja Stron służąc jako spotkanie Stron Protokołu przyjmie na swojej pierwszej sesji i będzie przeglądać okresowo później, wytyczne do przeglądu wdrażania przez zespoły ekspertów przy uwzględnieniu odpowiednich decyzji Konferencji Stron.
5. Konferencja Stron służąc jako spotkanie Stron Protokołu, z pomocą pomocniczego organu do spraw wdrażania, i tam gdzie niezbędne, pomocniczego organu do spraw doradztwa naukowego i technicznego rozpatrzy:
  - a. Informacje przedstawione przez Strony zgodnie z wymaganiami artykułu 7 i raporty z eksperckich przeglądów prowadzonych w ramach niniejszego artykułu;
  - b. Zagadnienia związane z wdrażaniem wymienione przez sekretariat zgodnie z ustępem 3 oraz zagadnienia podniesione przez Strony.
6. Konferencja Stron, służąc jako spotkanie Stron Protokołu, po rozważeniu informacji, o których mowa w ustępie 5, podejmie decyzję w każdej sprawie koniecznej dla realizacji Protokołu.

Artykuł 9

1. Konferencja Stron służąc jako spotkanie Stron Protokołu będzie okresowo dokonywać przeglądu Protokołu uwzględniając najlepsze dostępne informacje naukowe oraz oceny zmian klimatu i ich oddziaływan, a także odpowiednie informacje techniczne, społeczne i ekonomiczne. Przeglądy będą skoordynowane ze stosownymi przeglądami w ramach Konwencji, a zwłaszcza przeglądami wymaganymi w artykule 4, ustęp 4(d) i artykule 7, ustęp 2(a) Konwencji. Konferencja Stron służąc jako spotkanie Stron Protokołu

- podejmie odpowiednie działania na podstawie tych przeglądów.
2. Pierwszy przegląd będzie miał miejsce na drugiej sesji Konferencji Stron służącej jako spotkanie Stron Protokołu. Dalsze przeglądy będą odbywały się w regularnych odstępach czasu w określonych terminach.

Artykuł 10

Wszystkie Strony, uwzględniając ich wspólną lecz zróżnicowaną odpowiedzialność i specyficzne krajowe i regionalne priorytety rozwojowe, cele oraz warunki, bez wprowadzania nowych zobowiązań dla Stron nie wymienionych w Załączniku I, potwierdzając istniejące zobowiązania w ustępie 1 artykułu 4 Konwencji i kontynuując realizację tych zobowiązań w celu osiągnięcia trwałego rozwoju oraz biorąc pod uwagę artykuł 4, ustępy 3, 5 i 7 Konwencji:

- a. Sformułują, tam gdzie niezbędne i możliwe, kosztowo efektywne krajowe i, w razie potrzeby także regionalne programy poprawy lokalnych współczynników emisji, danych o aktywności i/lub modeli uwzględniających warunki społeczno-ekonomiczne każdej ze Stron w celu przygotowania i okresowego uaktualniania krajowych inwentaryzacji antropogenicznych emisji ze źródeł i usuwania przez pochłaniacze wszystkich gazów cieplarnianych nie objętych kontrolą Protokołu Montrealskiego, przy zastosowaniu porównywalnych metodologii uzgodnionych przez Konferencję Stron i zgodnych z wytycznymi do krajowych raportów przyjętymi przez Konferencję Stron;
- b. Sformułują, wdrożą, opublikują i regularnie będą uaktualniać krajowe i, tam gdzie niezbędne, regionalne programy obejmujące działania łagodzące zmiany klimatu i ułatwiające adaptacje do zmian klimatu:
  - i. Programy te będą, między innymi, obejmować sektory energetyki, transportu i przemysłu oraz rolnictwa, leśnictwa i gospodarki odpadami. Uwzględnią ponadto technologie adaptacji i metody doskonalenia planowania przestrzennego poprawiające adaptacje do zmian klimatu; i
  - ii. Strony wymienione w Załączniku I przedstawia informacje o działaniach podejmowanych w ramach niniejszego Protokołu, w tym o programach krajowych, zgodnie z wytycznymi zawartymi w artykule 7; inne Strony będą starać się włączyć do swoich raportów krajowych, tam gdzie niezbędne, informacje o programach obejmujących działania, które według Strony przyczyniają się do zapobiegania zmianom klimatu i ich szkodliwym wpływom, w tym do zmniejszenia wzrostu emisji gazów cieplarnianych, zwiększenia absorpcji przez pochłaniacze oraz szkolenia i działania adaptacyjne.
- c. Będą współpracować w promowaniu efektywnej organizacji opracowywania, wykorzystywania i rozpowszechniania oraz podejmą praktycznie możliwe kroki w celu promowania, ułatwiania i finansowania transferu i dostępu do przyjaznych dla środowiska technologii, know-how, praktyk i procesów mających związek ze zmianami klimatu, w szczególności do krajów rozwijających się, w szczególności poprzez sformułowanie kierunków działania i programów efektywnego transferu przyjaznych dla środowiska technologii, które stanowią publiczną własność lub są wykorzystywane w sektorze publicznym oraz stworzenie sprzyjającego środowiska dla sektora prywatnego dla promowania i zwiększania dostępu do przyjaznych dla środowiska technologii i ich transferu;
- d. Będą współpracować w zakresie badań naukowych i technicznych oraz promować utrzymanie i rozwój systemu systematycznych obserwacji i archiwów danych w celu zmniejszenia niepewności związanych z systemem Klimatycznym, szkodliwym wpływem zmian klimatu oraz ekonomicznymi i społecznymi konsekwencjami różnych strategii reakcji, a także będą promować rozwój i umocnienie lokalnych potencjałów w zakresie udziału w międzynarodowych i międzyrządowych staraniach, programach badawczych i sieciach systematycznych obserwacji, uwzględniając artykuł 5 Konwencji;
- e. Będą współpracować i propagować na poziomie międzynarodowym i innym na jakim jest to niezbędne, wykorzystując istniejące organizacje i instytucje, opracowanie i wdrożenie programów edukacji i szkolenia, w tym umocnienie krajowych działań tworzących możliwości, a zwłaszcza potencjał ludzki i instytucji oraz wymiana lub przeniesienia personelu w celu szkolenia ekspertów w tej dziedzinie, w szczególności w krajach rozwijających się, i kształtowanie

na poziomie krajowym świadomości społecznej oraz ułatwienie dostępu publicznego do informacji o zmianach klimatu. Powinny zostać przygotowane odpowiednie warunki dla wdrażania tych działań poprzez odpowiednie organy Konwencji z uwzględnieniem artykułu 6 Konwencji;

- f. Włącza do raportów krajowych informacje o programach i działaniach podjętych zgodnie z niniejszym artykułem i odpowiednimi decyzjami Konferencji Stron; i
- g. Przy realizacji zobowiązań wynikających z niniejszego artykułu weźma w pełni pod uwagę ustęp 8 artykułu 4 Konwencji.

Artykuł 11

1. Przy realizacji zobowiązań wynikających z artykułu 10, Strony uwzględnią postanowienia artykułu 4, ustępy 4, 5, 7, 8 i 9 Konwencji.
2. W kontekście realizacji ustępu 1 artykułu 4 Konwencji, zgodnie z postanowieniami ustępu 3 artykułu 4 i artykułu 11 Konwencji oraz przez jednostkę lub jednostki operacyjne mechanizmu finansowego Konwencji, Strony kraje rozwinięte i inne Strony rozwinięte wymienione w Załączniku II do Konwencji :
  - a. dostarcza nowe i dodatkowe środki finansowe dla pokrycia uzgodnionych pełnych kosztów poniesionych przez Strony - kraje rozwijające się przy realizacji istniejących zobowiązań wynikających z artykułu 4 ustęp 1(a) Konwencji, które są ujęte w artykule 10, ustęp (a); i
  - b. dostarcza również środki finansowe, w tym na transfer technologii, potrzebne Stronom - krajom rozwijającym się dla pokrycia uzgodnionych pełnych kosztów dodatkowych realizacji istniejących zobowiązań wynikających z artykułu 4 ustępu 1 Konwencji, które są objęte artykułem 10 i są uzgodnione między Stroną - krajem rozwijającym się i międzynarodową jednostką lub jednostkami o kreslonych w artykule 11 Konwencji, zgodnie z tym artykułem.

Realizacja istniejących zobowiązań uwzględni konieczność odpowiedniego i przewidywalnego przepływu funduszy oraz wagę odpowiedniego podziału obciążenia między Stronami - krajami rozwiniętymi. Wytyczne dla mechanizmu finansowego Konwencji w odpowiednich decyzjach Konferencji Stron, również w uzgodnionych przed przyjęciem niniejszego Protokołu, będą stosować się *mutatis mutandis* do postanowień niniejszego ustępu.

3. Strony kraje rozwinięte i inne rozwinięte Strony z Załącznika II do Konwencji mogą również dostarczać, a strony - kraje rozwijające się mogą wykorzystać dla realizacji artykułu 10, środki finansowe przez kanały dwustronne, regionalne lub inne wielostronne.

Artykuł 12

1. Niniejszym definiuje się mechanizm czystego rozwoju.
2. Celem mechanizmu czystego rozwoju jest pomoc Stronom niewymienionym w Załączniku I w osiągnięciu trwałego rozwoju i w przyczynieniu się do osiągnięcia podstawowego celu Konwencji oraz pomoc Stronom wymienionym w Załączniku I w osiągnięciu ich ilościowych zobowiązań do ograniczenia i redukcji emisji wynikających z artykułu 3.
3. W ramach mechanizmu czystego rozwoju:
  - a. Strony niewymienione w Załączniku I będą korzystać z projektów dających w rezultacie poświadczoną redukcję emisji; i
  - b. Strony wymienione w Załączniku I mogą wykorzystać poświadczoną redukcję emisji wynikającą z tych projektów do wywiązania się z części swoich ilościowych zobowiązań do ograniczenia i redukcji emisji określonych w artykule 3, jak określi to Konferencja Stron służąc jako spotkanie Stron Protokołu.
4. Mechanizm czystego rozwoju będzie podlegał władzy i wytycznym Konferencji Stron służącej jako spotkanie Stron Protokołu i będzie nadzorowany przez zarząd mechanizmu czystego rozwoju.
5. Redukcje emisji będące wynikiem każdego projektu będą poświadczane przez operacyjną jednostkę wyznaczoną przez Konferencję Stron służącą jako spotkanie Stron Protokołu na podstawie:
  - a. Dobrowolnego udziału zaakceptowanego przez każdą zainteresowaną Stronę;

- b. Rzeczywistych, wymiernych i długoterminowych korzyści związanych z zapobieganiem zmianom klimatu; i
  - c. Redukcji emisji, które są dodatkowe w stosunku do redukcji, jakie byłyby, gdyby nie zrealizowano poswiadczonego projektu.
6. Mechanizm czystego rozwoju, gdy będzie to konieczne, będzie pomagać w zorganizowaniu finansowania poswiadczonego projektu.
  7. Konferencja Stron służyć jako spotkanie Stron Protokołu na swojej pierwszej sesji opracuje zasady i procedury w celu zapewnienia przejrzystości, skuteczności i odpowiedzialności poprzez niezależną kontrolę i weryfikację projektów.
  8. Konferencja Stron służyć jako spotkanie Stron Protokołu zapewni, że część dochodu z poswiadczonych projektów zostanie wykorzystana do pokrycia wydatków administracyjnych oraz zostanie przeznaczona na pomoc na pokrycie kosztów adaptacji dla Stron krajów rozwijających się, szczególnie narazonych na szkodliwe skutki zmian klimatu.
  9. W mechanizmie czystego rozwoju, w tym w działaniach wymienionych w ustępie 3(a) i nabywaniu poswiadczonej redukcji emisji mogą brać udział podmioty prywatne lub publiczne. Udział ich podlega ewentualnym wytycznym zarządu mechanizmu czystego rozwoju.
  10. Poswiadczone redukcje emisji otrzymane w okresie od 2000 roku do początku pierwszego okresu zobowiązań mogą być wykorzystane do wypełnienia zobowiązań w pierwszym okresie zobowiązań.

Artykuł 13

1. Konferencja Stron, najwyższy organ Konwencji, będzie służyć jako spotkanie Stron Protokołu.
2. Strony Konwencji, które nie są Stronami Protokołu mogą uczestniczyć jako obserwatorzy w obradach sesji Konferencji Stron służącej jako spotkanie Stron Protokołu. Gdy Konferencja Stron służy jako spotkanie Stron Protokołu, decyzje dotyczące Protokołu podejmuje tylko Strona Protokołu.
3. Gdy Konferencja Stron służy jako spotkanie Stron Protokołu, członkowie Biura Konferencji Stron reprezentujący Strony Konwencji, ale, w tym czasie, nie będą Stronami Protokołu, zostaną zastąpieni przez dodatkowych członków, wybranych spośród Stron Protokołu.
4. Konferencja Stron służyć jako spotkanie Stron Protokołu będzie regularnie przeglądać realizację Protokołu i w ramach swego mandatu będzie podejmować decyzje konieczne do wspierania jego realizacji. Będzie wykonywać funkcje przydzielone jej przez Protokół i będzie:
  - a. oceniać, na podstawie informacji udostępnionych zgodnie z postanowieniami Protokołu, realizację Protokołu przez Strony, ogólne skutki działań podjętych zgodnie z Protokołem, a zwłaszcza skutki dla środowiska, ekonomiczne i społeczne oraz ich skumulowany wpływ oraz zakres postępu na drodze do osiągnięcia celu Konwencji;
  - b. okresowo rozpatrywać zobowiązania Stron w ramach Protokołu, należycie rozważając przeglądy wymagane przez artykuł 4, ustęp 2(d) i artykuł 7, ustęp 2 Konwencji, w świetle celu Konwencji, doświadczenia nabytego w trakcie jej realizacji oraz ewolucji wiedzy naukowej i technicznej, i pod tym względem rozpatrzy i przyjmie regularne raporty o realizacji Protokołu;
  - c. będzie popierać i ułatwiać wymianę informacji o działaniach podjętych przez Strony w zakresie zmian klimatu i ich skutków, biorąc pod uwagę zróżnicowane warunki, odpowiedzialność i możliwości Stron i ich odpowiednie zobowiązania określone w Protokole.
  - d. będzie ułatwiać na wniosek dwóch lub więcej Stron, koordynację środków przyjętych przez nie w celu zapobiegania zmianom klimatu i ich skutkom, biorąc pod uwagę zróżnicowane warunki, odpowiedzialność i możliwości Stron oraz ich odpowiednie zobowiązania określone w Protokole.
  - e. będzie popierać i wytyczać, zgodnie z celem Konwencji i postanowieniami Protokołu, oraz w pełni uwzględniając odnosne decyzje Konferencji Stron, rozwój i okresowe udoskonalanie porównywalnych metodologii dla efektywnego wdrażania Protokołu, do uzgodnienia przez Konferencję Stron służącą jako spotkanie Stron Protokołu;
  - f. będzie formułować zalecenia w sprawach niezbędnych dla realizacji Protokołu;
  - g. będzie starać się pozyskać dodatkowe środki finansowe zgodnie z artykułem 11,

ustęp 2;

h. Powoła organy pomocnicze, jakie będą uznane za niezbędne dla realizacji Protokołu;

i. Będzie starać się i wykorzystywać, tam gdzie jest to właściwe, usługi, współpracy i informacje kompetentnych organizacji międzynarodowych oraz organów międzyrządowych lub pozarządowych; i

j. Będzie wykonywać inne funkcje, jakie mogą być konieczne dla realizacji Protokołu oraz rozpatrzy zadania wynikające z decyzji Konferencji Stron.

4. Zasady proceduralne Konferencji Stron oraz procedury finansowe Konwencji będą stosować się *mutatis mutandis*, do Protokołu, o ile Konferencja Stron służąc jako spotkanie Stron Protokołu nie zadecyduje poprzez consensus inaczej.
5. Pierwsza sesja Konferencji Stron służącej jako spotkanie Stron Protokołu zostanie zwołana przez sekretariat w połączeniu z pierwszą sesją Konferencji Stron, jaka będzie zaplanowana po wejściu w życie Protokołu. Kolejne zwyczajne sesje Konferencji Stron służącej jako spotkanie Stron Protokołu będą się odbywały co roku w połączeniu ze zwyczajnymi sesjami Konferencji Stron, o ile Konferencja Stron służąc jako spotkanie Stron Protokołu nie zadecyduje inaczej.
6. Sesje nadzwyczajne Konferencji Stron służącej jako spotkanie Stron Protokołu będą się odbywały w takich innych odstępach czasu, w jakich może to być uznane za konieczne przez Konferencję Stron służącą jako spotkanie Stron Protokołu, lub na pisemny wniosek którejkolwiek ze Stron, pod warunkiem, że w ciągu sześciu miesięcy od zawiadomienia Stron przez Sekretariat o wniosku, uzyska on poparcie co najmniej jednej trzeciej Stron.
7. Organizacja Narodów Zjednoczonych, jej wyspecjalizowane agencje i Międzynarodowa Agencja Energii Atomowej, jak również każde państwo członkowskie tych organizacji lub występujące w nich jako obserwator, które nie jest Stroną Konwencji, może być reprezentowane na sesjach Konferencji Stron służącej jako spotkanie Stron Protokołu w charakterze obserwatora. Każdy organ lub agencja, narodowa czy międzynarodowa, rządowa czy pozarządowa, kompetentna w dziedzinach objętych Protokołem i która poinformowała sekretariat o swoim życzeniu reprezentowania na sesji Konferencji Stron służącej jako spotkanie Stron Protokołu w charakterze obserwatora, może być dopuszczona, jeśli co najmniej jedna trzecia Stron obecnych nie sprzeciwi się temu. Dopuszczenie i udział obserwatorów zostaną określone w zasadach proceduralnych, które zostały wspomniane w ustępie 5.

Artykuł 14

1. Sekretariat ustanowiony w artykule 8 Konwencji będzie służyć jako sekretariat Protokołu.
2. Artykuł 8, ustęp 2 Konwencji dotyczący funkcji sekretariatu, i ustęp 3 artykułu 8 dotyczący organizacji funkcjonowania sekretariatu będą stosować się *mutatis mutandis* do Protokołu. Ponadto sekretariat będzie wykonywał funkcje przydzielone mu przez Protokół.

Artykuł 15

1. Pomocniczy organ do spraw doradztwa naukowego i technicznego oraz pomocniczy organ do spraw wdrażania ustanowione w artykułach 9 i 10 Konwencji będą służyć odpowiednio jako, pomocniczy organ do spraw doradztwa naukowego i technicznego oraz pomocniczy organ do spraw wdrażania Protokołu. Postanowienia odnoszące się do funkcjonowania tych dwóch organów w ramach Konwencji będą stosować się *mutatis mutandis* do Protokołu. Sesje spotkań pomocniczego organu do spraw doradztwa naukowego i technicznego oraz pomocniczego organu do spraw wdrażania Protokołu będą odbywać się w połączeniu ze spotkaniami pomocniczego organu do spraw doradztwa naukowego i technicznego oraz pomocniczego organu do spraw wdrażania Konwencji.
2. Strony Konwencji, które nie są Stronami Protokołu mogą uczestniczyć w obradach sesji organów pomocniczych. Gdy organy pomocnicze będą działać jako organy pomocnicze Protokołu, decyzje w ramach protokołu będą podejmowane tylko przez Strony Protokołu.
3. Gdy organy pomocnicze ustanowione w artykule 9 i 10 Konwencji wykonują funkcje w

odniesieniu do spraw dotyczących Protokołu, członkowie Biur tych organów pomocniczych reprezentujący Strony Konwencji, ale w tym czasie, nie będąc stronami Protokołu, zostaną zastąpieni przez dodatkowych członków wybranych spośród Stron Protokołu.

Artykuł 16

Konferencja Stron służyć jako spotkanie Stron Protokołu rozpatrzy, jak najszybciej będzie to możliwe, zastosowanie do Protokołu i zmodyfikowanie w miarę potrzeb, wielostronnego procesu konsultacyjnego określonego w artykule 13 Konwencji, w świetle odnosnych decyzji, jakie mogą zostać podjęte przez Konferencję Stron. Każdy wielostronny proces konsultacyjny, który może być zastosowany do Protokołu, będzie funkcjonować bez uszczerbku dla procedur i mechanizmów ustanowionych zgodnie z artykułem 18.

Artykuł 17

Konferencja Stron zdefiniuje odpowiednie zasady, funkcje, reguły i wytyczne do, w szczególności, weryfikacji, zdawania sprawozdań i rozliczenia handlu emisjami. Strony wymienione w Załączniku B mogą uczestniczyć w handlu emisjami dla celów wywiązania się ze zobowiązań wynikających z artykułu 3 Protokołu. Handel ten będzie dodatkowy w stosunku do działań krajowych mających na celu wypełnienie ilościowych zobowiązań do ograniczenia i redukcji emisji w ramach tego artykułu..

Artykuł 18

Konferencja Stron służyć jako spotkanie Stron Protokołu na swojej pierwszej sesji zatwierdzi odpowiednie i efektywne procedury i mechanizmy określania i postępowania z przypadkami nie wypełniania postanowień Protokołu, w tym poprzez opracowanie listy proponowanych konsekwencji, biorąc pod uwagę przyczynę, rodzaj, stopień i częstotliwość nie wypełniania zobowiązań. Procedury i mechanizmy w ramach niniejszego artykułu powodujące wiążące konsekwencje zostaną przyjęte jako poprawka do Protokołu.

Artykuł 19

Postanowienia artykułu 14 Konwencji dotyczące rozstrzygnięcia sporów będą stosować się *mutatis mutandis* do Protokołu.

Artykuł 20

1. Każda Strona może zaproponować poprawki do Protokołu.
2. Poprawki do Protokołu będą przyjmowane na zwyczajnych sesjach Konferencji Stron służącej jako spotkanie Stron Protokołu. Tekst proponowanej poprawki do Protokołu będzie podany do wiadomości Stron przez sekretariat przynajmniej na sześć miesięcy przed spotkaniem, na którym zostanie zaproponowane jego przyjęcie. Sekretariat przekaze również tekst proponowanych poprawek Stronom i sygnatariuszom Konwencji oraz Depozytariuszowi do wiadomości.
3. Strony podejmą starania aby osiągnąć porozumienie w sprawie każdej proponowanej poprawki do Protokołu na drodze konsensusu. Jeżeli wszystkie starania osiągnięcia konsensusu zostaną wyczerpane, a porozumienie nie zostanie osiągnięte, poprawka zostanie zatwierdzona w głosowaniu większością trzech czwartych Stron obecnych na spotkaniu i głosujących. Przyjęta poprawka zostanie podana do wiadomości przez sekretariat Depozytariuszowi, który rozesle ją wszystkim Stronom do akceptacji.
4. DOKUMENTY przyjęcia poprawki zostaną złożone depozytariuszowi. Poprawka przyjęta zgodnie z powyższym ustępem 3 wejdzie w życie dla tych Stron, które ją przyjęły, dziewięćdziesiątego dnia od daty otrzymania przez Depozytariusza dokumentu przyjęcia co najmniej od trzech czwartych Stron Protokołu.
5. Poprawka wejdzie w życie dla każdej innej Strony dziewięćdziesiątego dnia od daty złożenia przez te Strony depozytariuszowi dokumentu przyjęcia poprawki.

Artykuł 21

1. Załączniki do Protokołu będą stanowić jego integralną część i, jeśli nie jest wyraźnie powiedziane inaczej, odniesienie do Protokołu stanowi jednocześnie odniesienie do każdego z jej załączników. Załączniki przyjęte po wejściu w życie Protokołu będą ograniczone do wykazów, formularzy i każdego innego materiału natury opisowej o charakterze naukowym, technicznym, proceduralnym lub administracyjnym.
2. Każda Strona może zaproponować załącznik do Protokołu lub poprawki do załączników do Protokołu.
3. Załączniki do Protokołu i poprawki do załączników do protokołu będą przyjmowane na zwyczajnych sesjach Konferencji Stron służącej jako spotkanie Stron Protokołu. Tekst proponowanego załącznika lub poprawek do załącznika będzie podany do wiadomości Stron przez sekretariat przynajmniej sześć miesięcy przed spotkaniem, na którym zostanie zaproponowane jego przyjęcie. Sekretariat przekaze również tekst proponowanego załącznika lub poprawki do załącznika Stronom i sygnatariuszom Konwencji oraz depozytariuszowi do wiadomości.
4. Strony będą podejmować wszelkie wysiłki, aby osiągnąć porozumienie w sprawie proponowanego załącznika albo poprawki do załącznika w drodze consensusu. Jeżeli wszystkie starania osiągnięcia consensusu zostaną wyczerpane, a porozumienie nie zostanie osiągnięte, załącznik lub poprawka do załącznika zostanie zatwierdzona w głosowaniu większości trzech czwartych Stron obecnych na spotkaniu i głosujących. Przyjęty załącznik lub poprawka do załącznika zostanie podana do wiadomości przez sekretariat depozytariuszowi, który rozesle ją wszystkim Stronom do akceptacji.
5. Załącznik, inny niż Załącznik A lub B, który został przyjęty zgodnie z powyższymi ustępami 3 i 4, wejdzie w życie dla wszystkich Stron Protokołu sześć miesięcy od daty powiadomienia tych Stron przez depozytariusza o przyjęciu załącznika lub poprawki do załącznika, z wyjątkiem tych Stron, które w ciągu tego okresu powiadomiły Depozytariusza o nie przyjęciu załącznika lub poprawek do załącznika. Dla Stron, które wycofają swe zgłoszenie o nie przyjęciu, załącznik lub poprawka do załącznika wejdzie w życie dwadzieścia dni od daty otrzymania wycofania takiego powiadomienia przez depozytariusza.
6. O ile przyjęcie załącznika lub poprawki do załącznika pociąga za sobą poprawkę do Protokołu, załącznik lub poprawka do załącznika nie wejdzie w życie do czasu wejścia w życie poprawki do Protokołu.
7. Poprawki do Załączników A i B do Protokołu będą przyjmowane i będą wchodzić w życie zgodnie z procedurą określoną w artykule 20, pod warunkiem, że poprawki do Załącznika B będą przyjmowane tylko za zgodą zainteresowanej Strony wyrażoną na piśmie.

Artykuł 22

1. Każda ze Stron dysponuje jednym głosem za wyjątkiem przewidzianym w poniższym ustępie 2.
2. Regionalne organizacje integracji gospodarczej, w sprawach podlegających ich kompetencji, będą rozporządzać prawem do głosowania liczbą głosów równą liczbie państw członkowskich będących Stronami Protokołu. Organizacja taka nie będzie wykorzystywać swego prawa do głosowania, jeśli którekolwiek z jej państw członkowskich wykorzysta swe prawo do głosowania i odwrotnie.

Artykuł 23

Depozytariuszem Protokołu będzie Sekretarz Generalny Narodów Zjednoczonych.

Artykuł 24

1. Niniejszy Protokół będzie otwarty do podpisania i będzie przedmiotem ratyfikacji, przyjęcia lub zatwierdzenia przez państwa i organizacje regionalnej integracji gospodarczej, które są Stronami Konwencji. Protokół będzie otwarty do podpisania w siedzibie Narodów Zjednoczonych w Nowym Jorku od 16 marca 1998 roku do 15 marca

1999 roku. Protokół będzie otwarty do przystąpienia od dnia, po którym protokół będzie zamknięty do podpisania. DOKUMENTY ratyfikacji, przyjęcia, zatwierdzenia lub przystąpienia zostaną złożone depozytariuszowi.

2. Każda regionalna organizacja integracji gospodarczej, która staje się Stroną Protokołu w sytuacji, gdy żadne z jej państw członkowskich nie jest Stroną, będzie związana wszystkimi zobowiązaniami określonymi w Protokole. W przypadku takich organizacji, których jedno lub więcej niż jedno państwo członkowskie jest Stroną Protokołu, organizacja taka i jej państwa członkowskie, decydują o swej odpowiedzialności za wypełnianie zobowiązań Protokołu. W takich przypadkach organizacja i jej państwa członkowskie nie będą upoważnione do równoczesnego korzystania z praw Protokołu.
3. W dokumentach ratyfikacyjnych, przyjęcia, zatwierdzenia lub przystąpienia regionalne organizacje integracji gospodarczej zadeklarują zakres swych kompetencji odnośnie spraw, których dotyczy Protokół. Organizacje takie poinformują również depozytariusza, który z kolei powiadomi Strony, o każdej istotnej zmianie zakresu ich kompetencji.

Artykuł 25

1. Protokół wejdzie w życie dziewięćdziesiątego dnia od daty, w której nie mniej niż 55 Stron Konwencji, obejmujących Strony wymienione w Załączniku I, których emisje wynoszą co najmniej 55% całkowitych emisji dwutlenku węgla w 1990 roku Stron wymienionych w Załączniku I, złożą DOKUMENTY ratyfikacji, przyjęcia, zatwierdzenia lub przystąpienia.
2. Dla celów niniejszego artykułu, "całkowita emisja dwutlenku węgla w 1990 roku Stron wymienionych w Załączniku I" oznacza ilość, która została zakomunikowana przez Strony wymienione w Załączniku I w ich pierwszym raporcie krajowym przedstawionym zgodnie z artykułem 12 Konwencji.
3. Dla każdej Strony lub regionalnej organizacji integracji gospodarczej, która ratyfikuje, akceptuje lub zatwierdza Protokół lub przystępuje do niego po tym, jak warunki wejścia w życie zostały spełnione, Protokół wejdzie w życie dziewięćdziesiątego dnia od daty złożenia dokumentu ratyfikacji, przyjęcia, zatwierdzenia lub przystąpienia.
4. Dla celów niniejszego artykułu, żaden dokument złożony przez regionalną organizację integracji gospodarczej, nie będzie uważany za dodatkowy do tych, złożonych przez państwa członkowskie organizacji.

Artykuł 26

Do niniejszego Protokołu nie będą wnoszone żadne zastrzeżenia.

Artykuł 27

1. Każda Strona może wycofać się z Protokołu w jakimkolwiek czasie po upływie trzech lat od wejścia w życie Protokołu dla tej Strony, w drodze przekazania depozytariuszowi pisemnego zawiadomienia.
2. Każde takie wypowiedzenie wejdzie w życie po upływie jednego roku od dnia otrzymania przez Depozytariusza zawiadomienia o wycofaniu lub w takim późniejszym terminie, jaki został określony w zawiadomieniu o wycofaniu.
3. Każda Strona, która wycofuje się z Konwencji, będzie uważana za wycofującą się również z niniejszego Protokołu.

Artykuł 28

Oryginał niniejszego Protokołu, którego teksty w językach arabskim, chińskim, angielskim, francuskim, rosyjskim i hiszpańskim są jednakowo autentyczne, będzie złożony u Sekretarza Generalnego Narodów Zjednoczonych.

Sporządzono w Kioto dnia dziesiątego grudnia tysiąc dziewięćset dziewięćdziesiątego siódmego roku.

Na dowód czego niżej podpisani, będąc należycie do tego upoważnieni, podpisali niniejszy Protokół we wskazanych datach.

Załącznik A

Gazy cieplarniane

Dwutlenek węgla (CO₂)

Metan (CH₄)

Podtlenek azotu (N₂O)

Fluorowęglowodory (HFCs)

Perfluorokarbony (PFCs)

Szesciofluorek siarki (SF₆)

Kategorie sektorów/zródeł

Energia

Spalanie paliw

Przemysł energetyczny

Przemysł wytwórczy i budowlany

Transport

Inne sektory

Inne

Emisje lotne z paliw

Paliwa stałe

Ropa i gaz naturalny

Inne

Procesy przemysłowe

Produkty mineralne

Przemysł chemiczny

Produkcja metali

Inna produkcja

Produkcja halowęglowodorów i szesciofluorku siarki

Zużycie halowęglowodorów i szesciofluorku siarki

Zużycie rozpuszczalników i innych produktów

Rolnictwo

Fermentacja jelitowa

Gospodarka nawozem

Hodowla ryżu

Gleby rolnicze

Zalecane wypalanie sawann

Spalanie na polu pozostałości rolniczych

Inne

Odpady

Składowanie odpadów stałych w ziemi

Gospodarka ściekami

Spalanie odpadów

Inne

Zalacznik B

Strona

Ilościowo określone zobowiązanie do ograniczenia lub redukcji emisji

(procent w odniesieniu do
roku lub okresu bazowego)

Australia	108
Austria	92
Belgia	92
Bulgaria *	92
Kanada	94
Chorwacja *	95
Czechy *	92
Dania	92
Estonia *	92
Wspólnota Europejska	92
Finlandia	92

Francja	92
Niemcy	92
Grecja	92
Węgry *	94
Islandia	110
Irlandia	92
Włochy	92
Japonia	94
Lotwa *	92
Liechtenstein	92
Litwa *	92
Luksemburg	92
Monako	92
Holandia	92
Nowa Zelandia	100
Norwegia	101
Polska *	94
Portugalia	92
Rumunia *	92
Federacja Rosyjska *	100
Słowacja *	92
Słowenia *	92
Hiszpania	92
Szwecja	92
Szwajcaria	92
Ukraina *	100
Zjednoczone Królestwo Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej	92
Stany Zjednoczone Ameryki	93

* Kraje podlegające procesowi przejścia do gospodarki rynkowej